

C/2. AZ EURÓPAI UNIÓ JOGA

TÉTELEK ÉS AZ ELSAJÁTÍTANDÓ JOGANYAG

Az Európai Unió Bíróságának Magyarország EU-csatlakozását megelőzően meghozott legfontosabb ítéletei magyar nyelven a www.curia.europa.eu internetes címen az „Ítélezési gyakorlat”, azon belül a „Történeti ítélezési gyakorlat” címen érhetők el. A csatlakozás óta kihirdetett ítéletek ugyanezen honlap nyitóoldalán a kereső felületen keresztül kereshetők. Azok az ítéletek, melyeknek a magyar nyelvű fordítása nem érhető el, az ajánlott irodalomban feldolgozott formában szerepelnek.

Az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ), valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) hatályos, vonatkozó rendelkezéseinek ismerete szükséges az egyes tételekhez. A Szerződések hatályos, egységes szerkezetbe foglalt változata a www.eur-lex.europa.eu weboldal magyar nyelvű változatának az „Unió jogszabályok és kapcsolódó dokumentumok”, ezen belül „Szerződések” címszó alatt érhető el. A másodlagos joganyagok szintén ezen a honlapon érhetőek el a „Keresés” funkció használatával.

Ajánlott irodalom:

- Osztovits András (szerk.): *EU-jog*, HVG Orac, 2015.;
- Blutman László: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban*, HVG Orac, 2013.;
- Király Miklós (szerk.): *Az Európai Unió gazdasági joga*, ELTE Eötvös Kiadó, 2012.;
- Osztovits András (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata*, Complex Kiadó, 2011.;
- Szabó Marcel - Lános Petra Lea - Gyeney Laura: *Uniók szaktitikák*, Szent István Társulat, 2014.

1. Az Európai Unió alapszerződesei. (Milyen jelentős intézményi átalakítást, stratégiai változásokat vezettek be az alapszerződések?)

2. Az Európai Unió intézményei, főbb hatásköreik és egymáshoz való viszonyuk
EUSZ 13.-19. cikk, EUMSZ 223-287. cikk

3. Az Európai Bizottság összetétele, működése és hatáskörei
EUSZ 17. cikk, EUMSZ 244-250. cikk

4. Az Európai Unió Tanácsának összetétele, működése és hatáskörei. Az Európai Tanács és az Európai Unió Tanácsa közötti különbség jellemzése
EUSZ 16. cikk, EUMSZ 235-243. cikk

5. Az Európai Tanács összetétele és működése; az Európai Tanács elnökének feladatai és hatáskörei.
EUSZ 15. cikk, EUMSZ 235-236. cikk

6. Az Európai Parlament összetétele, tagjainak választása, működése és hatáskörei
EUSZ 14. cikk, EUMSZ 223-234. cikk

7. Az Európai Unió Bíróságának felépítése és működése; a Bíróság, a Törvényszék és a Közszolgálati Törvényszék hatáskörei
EUSZ 19. cikk, EUMSZ 251-281. cikk

8. Az Európai Unió tanácsadó szerveinek (Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, Régiók Bizottsága) szerepe a jogalkotási eljárásban
EUMSZ 300-307. cikk

9. Az Európai Ombudsman és a petíciós jog; az Európai Adatvédelmi Biztos
EUSZ 20. cikk (2) bekezdés d) pont, EUMSZ 24. cikk, 227-228. cikk, 45/2001/EK rendelet 41-48. cikk, Az Európai Unió Alapjogi Charta 43-44. cikk

10. Az Európai Unió hatáskörei. A hatáskör-átruházás elve; az Alaptörvény E) cikke; az Alkotmánybíróság fontosabb határozatai az uniós jog magyarországi érvényesülésével kapcsolatban
Alaptörvény E) cikk, EUSZ 4-5. cikk, EUMSZ 2-6. cikk, 30/1998. (VI. 25.) AB határozat, 143/2010. (VII. 14.) AB határozat, 32/2008. (III. 12.) AB határozat

11. Jogalkotási eljárás az Európai Unióban; a rendes jogalkotási eljárás és a különleges jogalkotási eljárások; a szubszidiaritás és az arányosság elve az uniós hatáskörgyakorlás során
EUSZ 5. cikk, EUMSZ 21-22. cikk, 25. cikk, 77. cikk, 81. cikk, 113. cikk, 289. cikk, 294. cikk, 296-297. cikk, a Szerződésekhez csatolt 2. Jegyzőkönyv

12. A nemzeti parlamentek szerepe az uniós jogalkotási eljárásban
EUSZ 5. cikk (3) bekezdés, 12. cikk, 48. cikk (7) bekezdés, EUMSZ 69-71. cikk, 81. cikk, 85. cikk, 88. cikk, a Szerződésekhez csatolt 2. Jegyzőkönyv

13. Az Európai Unió elsődleges jogforrásai

14. Az Európai Unió mint a nemzetközi jog alanya; az Európai Unió által kötött nemzetközi szerződések. A nemzetközi jog és az uniós jog egymástól való elhatárolása
EUMSZ 216-219. cikk

15. A rendelet joghatásai, jellemzői és viszonya a nemzeti joghoz; a határozat joghatásai és jellemzői
EUMSZ 288. cikk, 297. cikk

16. Az irányelv joghatásai, jellemzői és viszonya a nemzeti joghoz; az átültetési kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményei
EUMSZ 258-260. cikkek, 288. cikk, 297. cikk

17. A jogalkotási aktusok és a nem jogalkotási aktusok elhatárolása. Az Európai Unió egyéb jogforrásai
EUMSZ 288-292. cikk, 296. cikk

18. Az uniós jog autonómiája és elsőbbsége
EUMSZ 288. cikk, 26/62. sz. Van Gend en Loos ügy, 6/64. sz. Costa kontra E.N.E.L. ügy, 106/77. sz. Simmenthal-ügy

19. A közvetlen hatály; az Alapszerződések, a rendeletek, az irányelvek vertikális és horizontális közvetlen hatálya; a közvetett hatály
EUMSZ 288. cikk, 26/62. sz. Van Gend en Loos ügy, 41/74. sz. Van Duyn ügy, 152/84. sz. Marshall-ügy, C-106/89. sz. Marleasing-ügy

20. Az uniós polgárság és az uniós polgársághoz fűződő jogok terjedelme; az európai polgári kezdeményezés. (Az alapszerződések hogyan változtattak e jogok terjedelmén?)
EUSZ 11. cikk (4) bekezdés, EUMSZ 20-25. cikk, C-200/02. sz. Chen-ügy, C-135/08. sz. Rottmann-ügy

21. A diszkrimináció tilalma és az egyenlő bánásmód elve az uniós jogban. Mely jogterületeken jelenik ez meg? Soroljon fel néhányat ezek közül!
EUMSZ 10. cikk, 18-19. cikk, 34-37. cikk, 45.cikk, 49.cikk, 54-56.cikk, 63.cikk, 110. cikk, 157. cikk, 43/75. sz. Defrenne-ügy, C-415/93. sz. Bosman-ügy, C-141/04. sz. Mangold-ügy

22. Alapjogvédelem az Európai Unióban; az Európai Unió Alapjogi Chartája; az Emberi Jogok Európai Egyezményének és az Európai Unió alapjogvédelmének kapcsolódási pontjai.
EUSZ 6.cikk, Európai Unió Alapjogi Chartája, Európai Bíróság 2/94 véleménye

23. Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata az alapjogok terén; az uniós hatáskörök és az alapjogok védelmének kapcsolata
29/69. sz. Stauder-ügy, 11/70. sz. Internationale Handelsgesellschaft ügy, 4/73 sz. Nold-ügy, 36/75 sz. Rutili-ügy, 44/79. sz. Hauer-ügy, 12/86 sz. Demirel-ügy, 374/87 sz. Orkem-ügy, 5/88 sz. Wachauf-ügy, C-112/00. sz. Schmidberger-ügy, C-328/04. sz. Vajnai-ügy

24. A tagállamokkal szemben indított kötelezettségszegési eljárás (a bírósági szakaszt megelőző rész; panasz benyújtása az Európai Bizottsághoz; a bírósági szakasz; a kötelezettségszegési eljárásban hozott ítélet jogkövetkezményei)
EUMSZ 258-260.cikk

25. Az uniós jogi aktusok megsemmisítése iránti eljárás (az eljárás megindítására jogosultak köre, a keresetindítási határidő, a megtámadható aktusok, megtámadási okok); a mulasztási eljárás (az eljárás megindítására jogosultak köre, a keresetindítási határidő, az eljárás megindításának okai)
EUMSZ 263-266.cikk, 25/62 sz. Plaumann ügy

26. Az előzetes döntéshozatali eljárás (az eljárás kezdeményezésére jogosultak, az eljárás tárgya és az eljárásban feltehető kérdések köre, megfogalmazása, az eljárás kezdeményezésének formája; az előzetes döntéshozatal kötelező esetei, illetve az ez alóli kivételek)
EUSZ 19. cikk (3) bekezdés b) pont, EUMSZ 267.cikk, 283/81. sz. CILFIT-ügy, C-210/06. sz. Cartesio-ügy, 54/96. sz. Dorsch Consult ügy

27. Az előzetes döntéshozatali eljárás és a magyar bírósági jogalkalmazás összefüggései
Pp. 155/A. §, Be. 266.§, 3/2005 (XI. 14.) LB PK-KK közös vélemény a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről, 1/2009. (VI. 24.) LB PK-KK közös vélemény az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében hozott végzések elleni fellebbezések elbírálásáról és a kezdeményezési kötelezettségről, Legf. Bír. Kfv. I. 35.055/2007. (EBH 2008/1/1815)

28. A tagállam kárfelelőssége az uniós jog megsértéséért (általános alapelvek)

C-6/90. sz. és 9/90. sz. Frankovich és Bonifaci egyesített ügyek, C-46/93 és 48/93. sz. Brasserie du Pecheur és Factortame egyesített ügyek, C-224/01. sz. Köbler-ügy, 68/79. sz. Just-ügy

29. Az Európai Unió intézményei vagy azok alkalmazottai által okozott kár megtérítése iránti eljárás

EUMSZ 340.cikk, 5/71. sz. Zuckerfabrik Schöppenstedt ügy, 83/76. sz. Bayerische HNL ügy, 13-24/66. sz. Kampffmeyer ügy

30. A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség. Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben, ennek jelenlegi szabályozása

EUMSZ 67-76.cikk, 81.cikk

a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet („Brüsszel I” rendelet);

a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet („Brüsszel IIA” rendelet);

a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet („Róma I” rendelet);

a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet („Róma II” rendelet);

a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-i 1259/2010/EU tanácsi rendelet („Róma III” rendelet”);

az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet („Róma IV” rendelet)

31. Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben; a kölcsönös elismerés elve; a *ne bis in idem* elve az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában.

EUMSZ 82-86.cikk, C-187/01. sz. Gözütok és Brügge ügy, C-436/04. sz. Van Esbroeck ügy, C-150/05. sz. Van Straaten ügy, C-297/07. sz. Bourquain-ügy

32. Az Európai Unió menekültügyi politikájának kialakulása és fejlődése

EUMSZ 77-80. cikk

33. A belső piac fogalma, kialakulása; jogalkotás – dereguláció a belső piacon. Milyen közösségi jogalkotási folyamat kapcsolódik a kialakulásához, mely jogszabály zárta le ezt a kezdeti folyamatot?

EUMSZ 114-118. cikk

34. A személyek szabad mozgása; kivételek a személyek szabad mozgása alól

EUMSZ 20. cikk (2) bekezdés a) pont, 21. cikk (1) bekezdés, 26. cikk (2) bekezdés, 45. cikk (1) bekezdés, 2004/38/EK irányelv, 41/74. sz. Van Duyn ügy, C-473/93. sz. Bizottság kontra Luxemburg ügy; C-364/10. sz. Magyarország kontra Szlovák Köztársaság ügy

35. A munkavállalók szabad mozgása; a letelepedés szabadsága önálló vállalkozók esetében
EUMSZ 45. cikk, 49-55. cikk, 139/85 sz. Kempf-ügy, 66/85 sz. Lawrie-Blum ügy, 344/87. sz. Bettray-ügy, C-379/87. sz. Groener-ügy, C-149/79. sz. Bizottság kontra Belgium ügy

36. A letelepedés szabadsága vállalkozások esetében
EUMSZ 49-50. cikk, 54-55. cikk, C-212/97. sz. Centros-ügy, C-208/00. sz. Überseering-ügy, C-210/06. sz. Cartesio-ügy

37. A diplomák és szakképesítések kölcsönös elismerése; az ügyvédi hivatás gyakorlása az Európai Unió más tagállamában
98/5/EK irányelv, 2005/36/EK irányelv, C-340/89. sz. Vlassopoulou-ügy, C-55/94. sz. Gebhard-ügy, C-359/09. sz. Ebert-ügy

38. Az áruk szabad mozgása; a vámok és azzal azonos hatású díjak tilalma; a mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések tilalma; az áruk szabad mozgásának megengedett korlátozása; a diszkriminatív adóztatás tilalma (az Európai Bíróság szerepe)
EUMSZ 28-30. cikk, 34-37. cikk, 110. cikk, 24/68. sz. Bizottság kontra Olaszország ügy, 8/74. sz. Dassonville-ügy, 120/78. sz. Cassis de Dijon ügy, 57/65. sz. Lütticke-ügy, C-290/05. sz. Nádásdi-ügy

39. A szolgáltatások szabad mozgása
EUMSZ 56-62. cikk, 2006/123/EK irányelv, 33/74. sz. van Binsbergen ügy, C-55/94. sz. Gebhard-ügy

40. A tőke szabad mozgása
EUMSZ 63-66. cikk, 286/82 és 26/83. sz. Luisi és Carbone egyesített ügyek, C-358/93. és C-416/93. sz. Bordessa és társai egyesített ügyek, C-484/93. sz. Svensson és Gustavsson ügy, C-503/99. sz. Bizottság kontra Belgium ügy

41. A monetáris unió fogalma és jelentősége
EUMSZ 119-144., 219. cikk, 282-284. cikk

42. Mi a versenyjog funkciója? Milyen jogforráson alapul? (antitröszt, állami támogatások)
EUMSZ 3. cikk (1) bekezdés b) pont, 101-109. cikk, 139/2004/EK „Fúziós rendelet”, 2006/111/EK Transzparencia irányelv

43. Mi a Bizottság szerepe a versenyjogban (a Bizottság hatásköre, jogalkotása)? Milyen eljárást folytathat le a Bizottság a versenyjogi szabályok megsértése esetén?
EUMSZ 101-102. cikk, 2003/1/EK rendelet (Eljárási Rendelet)